

Dr. Alojzije Hobljaj, direktor Katehetskog instituta
Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Zagrebu

KULTUROLOŠKO-ODGOJNI PRISTUP

U sklopu javne rasprave o Novoj koncepciji odgojno--obrazovnog sustava, i povodom novih prilika u Hrvatskoj, pokrenulo se pitanje uvođenja religiozne ili vjerske kulture kao posebnog predmeta u nastavne procese.

Znanstvena rasprava u tom prijedlogu polazi od nekoliko problemskih pitanja.

– Može li se religiozna kultura kao školski predmet znanstveno utemeljiti?

– Da li je uvođenje religijske odnosno religiozne kulture kao školskog predmeta, spojivo sa suvremenom javnom školom?

– Kako prevladati konfesionalni problem?

– Može li se prihvatiti kao dovoljno, opravdanje koje se temelji na volji roditelja čije je pravo zajamčeno u Deklaraciji Ujedinjenih naroda o pravima čovjeka?

– Nije li Crkva odnosno vjerska zajednica time privilegirana?

Odgovor na ta i druga problemska pitanja va-

lja tražiti u sklopu cjelokupnog odgojno-obrazovnog sustava. Tako se uvođenje predmeta o kojem je riječ, temelji isključivo na svrsi, ciljevima i zadacima suvremene javne škole.

Objasnenje za tu tvrdnju nalazi se u trojkom području koje zadire u odgojno-obrazovni sustav. Riječ je, ponajprije, o povijesno-kulturološkom vrednovanju religije, zatim o antropološkom pristupu religiji kao ponudi odgovora na najdublja ljudska pitanja, i konačno, riječ je o školi kao odgojno-obrazovnoj ustanovi koja, iako sama u sebi predmet razmišljanja i obnove, teži tome da bude mjesto kritičkog posredovanja kulture. Prihvati li se činjenica da je religija dio kulture, štoviše, izvor kulturnog stvaralaštva, onda škola u nastavnim procesima ne smije zaobilaziti sadržaje religiozne kulture.

Model prema kojem bi školski predmet iz religiozne kulture trebao utvrditi svoj epistemološki status i identitet jest kurikularni model. Tim više što se metodologiju Curriculuma procjenjuje prihvatljivom i za metodologiju nove koncepcije odgojno-obrazovnog sustava u Hrvatskoj.

Tako koncipirani školski predmet iz religiozne kulture, imao bi specifičnu funkciju u sklopu odgojno-obrazovnog sustava: kulturološko-odgojni pristup religioznim sadržajima.

Problem obvezatnosti i slobode, tj. pohađanja ili nepohađanja tog predmeta, u europskim okvirima rješava se na nekoliko načina:

– obavezni predmet s mogućnošću oslobođanja;

– opcionalni predmet: mogućnost da učenik izabere predloženi predmet iz religiozne kulture ili neki drugi srodni predmet, npr. etiku;

– fakultativni predmet: mogućnost pohađanja ili nepohađanja.

Najviše država opredijelilo se za mogućnost opcionalnog predmeta. Tendencija prema alternativnom rješenju može se tumačiti time što se takvim postupkom najbolje postiže kompromis između obaveze i slobode. Naime, nastoji se poštivati svačija sloboda, s jedne strane, ali i zaštititi svakoga od nemara za kulturu, s druge strane.